

DEBRECZENI HIRLAP

Megjelenik mindennap,
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő
Ifj. Gily Ede.
Kiadó s iaptulajdonos.
Kutasi Imre

Szerkesztőség: Nagy-Váradi-utca 2087. sz. Gáll-ház (emelet).
Kiadóhivatal: Nagy-Váradi-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint).
Hirdetések a legmértékesebb árszámítás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

Ugron az erős.

Debreczen, aug. 15.

(=) Amióta Ugron Gábor a tiszalöki választók mulattatására virágról-virágra szálló méhecskéhez hasonlította magát s ezzel annyira kompromittálta a derék méheket, mint még — legutóbb az alkotmány helyreállítása óta — nem kompromittáltak hasznos házi állatokat, — azt is tudjuk, hogy Ugron Gábor és párthívei őszre a kiegyezés ellen obstrukcióra készülnek.

Senkit sem lephet meg a „Reichskriegsminister“ alázatos szolgájának e merész elhatározása. Ugron Gábor nem most gondol először arra, hogy a parlament békés tanácskozásait hasznos volna megakadályozni.

A télen történt, hogy Ugronék azzal kezdtek gyanúsítani a miniszterelnököt, hogy fel akarja oszlatni a házat és elrendeli az új választásokat. Félhivatalosan és egész hivatalosan is megczáfolták ezt a híresztelést, Bánffy Dezső báró miniszterelnök kijelentette, hogy semmi szándéka sincs feloszlani a parlamentet, de azért Ugronék nem tágitottak, megmaradtak a mellett, hogy ők jobban ismerik a miniszterelnök szándékát, mint maga a miniszterelnök és kiméltelen támadásokat intéztek éppen a feloszlási szándék miatt a kormány ellen, meg a szabadelvű párt ellen.

Ebben az időben az volt az Ugron-párt imádsága, hogy a parlament feloszlásával a törvények silányítják a házat. Ugy látszik, mintha Ugronék nagyon szerették volna, ha a parlamenti tanácskozásokat februárig elhuzhatják.

A miniszterelnök még ma is szavának áll. Semmi szándéka feloszlani a házat, sőt előkészületeket tesz az őszi ülésre. És ime kiderül, hogy Ugronék ismét hazudtak, mikor a parlament feloszlását hazaárulásnak híresztelték, mert most, mikor már látják, hogy az ő közönséges fogásainak semmi befolyása nincs a miniszterelnök elhatározására, minden igyekeztük oda terjed, hogy az őszi tanácskozásokat lehetetlenné tegyék és ezzel a miniszterelnököt mégis kényszerítsék a parlament feloszlására.

A számítás, mely ismét nagyon kicsinyes helyekről szedi mennyiségeit, nem kevésbé közönséges, mint a téli taktika volt, mert hisz mindenki tudja, hogy az őszi tanácskozásokig olyan meglepő módon alakulhat át a politikai helyzet, hogy abban egy Ugron Gábor egyszerű zérussá változhat át és az ő egész pártja az összes matadorokkal együtt visszavonulhat Erdélybe a székelyek közé, vagy ami még valószínűbb, hogy Ugronnak Andornakon adnak egy lakosztályt a Mocsáry kastélyban, ahol el van már temetve egy az Ugron Gáboréhoz sokban hasonló politikai karriér.

Mert annyi már bizonyos, hogy Bánffy Dezső báró miniszterelnök az őszi ülés-szak elé a költségvetési vita befejezése után a közgazdasági kiegyezés kérdéseit fogja beterjeszteni. Elkerülhetetlen ez, mert hisz időközben bekövetkezik a kereskedelem és vámszövetség szerződésének felmondási határideje is, és Ausztriában is meg nálunk is meg van az igyekezet arra, hogy ezt a felmondást ha lehet, elkerüljük.

Okvetlenül szükséges tehát, hogy a miniszterelnök olyan előterjesztéssel lépjen a képviselőház elé, mely a parlamenti többséget teljesen megnyugtassa és ennek a közgazdasági kiegyezéshez fűzött igényeit kielégítse.

Ha Bánffy Dezső báró a saját pártjával ellenkezésbe jutna ebben a kérdésben, akkor természetesen nem maradna meg állásán és okvetlenül bekövetkeznék az annyiszor emlegetett kabinetváltás. Ehhez tehát az Ugron obstrukciója épenséggel nem szükséges.

Mivel pedig a kiegyezési tárgyalás eddigi eredményét olyannyira titokban tartják, hogy még a kormánykörökhez legközelebb állók sem tudnak erről semmi bizonyost és mivel a junktim kérdése is olyannyira nyilvánosan lett már megvitatva, hogy szinte kétségtelen, miszerint a kvóta kérdést a kereskedelmi és vámszövetség kérdései nélkül elintézni nem fogják: szinte bizonyos, hogy az őszi ülés-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

MEGBÁNTAD-E . . . ?

Szeretöm lettél, megbántad-e?
Zokogd el nekem, hogyha faj:
Miattam lett az élted ugy-e
Hervadt, borongós őszi táj,
A mely nem hoz többé virágot,
A mely mosolyt nem szül soha, —
Ne félj zokogd szívemre vádát:
Hogy ennek: én vagyok oka.

Én voltam az, ki a virágot,
Mikor nyílt, akkor téptem el
S te ifjuságod tisztaságát
Örömmel dobtad értem el.
Agyunkra szállt a vérbe vágyunk,
Azt hittük boldog üdvöt ad.
S mindent nekünk adott, de — mindent
El is rabolt a pillanat.

Megbántad ugy-e százezerszer
Atkozva rég a perczeket,
Midőn kéjekbe fuló ajkkal
Csókoltál forrón engemet.
Mert elhervadt a csóktól arcod,
Miként a dértől a virág.
S a bűn felett későn zokogjuk
Mindketten halkan az — imát!

Szeretöm lettél, megbántad-e?
Meg ugy-e? Sugja ajkad.
. . . Hiába volt a bűnnek percze:

Előttem most is tiszta vagy:
Fehér virág, ki nekem adta,
Reám lehelte illatát . . .
Simujj szívemre, szép virágom
Neked ez mindent visszaad!

Zombori Andor.

Az asszonyszomorító.

Jó emberek a Zsák-utcában, önöknek tudni kell, mint becsületes szomszédoknak, hogy a keselyszőrű Ráró, a nagyfejű, de karcu Ráró, a ki az őszszel a huszonhárom akó siller termést friss dongás hordókban minden segítség nélkül hazaszállította, ez a hü állat szerencsésen kiköltözött a Zsák-utczából, ahol régóta ismerték a nagy álmos fejét.

Förgeteg János gondolt egyet és eladta. Kinek; ne méltóztassék kutatni, elég az hozzá, hogy Ráró nem jutott jobb sorsba. Szegény ember, munkás ember vette meg. Ráró nem fog sok zabot enni, Ráró szalmát fog rágni és talán — szegény jó nagyfejű lovacska — értézi vizet fog hordozni majd a városban.

Azonban Förgeteg János igen meg volt elégedve a vásárral, mert Rárót minden szív-fájdalom nélkül vezette ki az istállóból és galád hűtlenséggel utána se nézett, a mikor viték. Ilyen ember kend Förgeteg, ilyen czéda ember . . . A Ráró oktalan, nagy lusta fejét visszafordította szomoruan a kis kapunál, míg kend, János oda se nézett. Az angyalos bankókra nevetett inkább a mit a hü állatért kapott kend és olvastatta.

A mikor pedig az udvarra nyíló kis ab-

lakban megjelent az asszony két szeme, a gazda a báranybőr bugyélárisba csapta az angyalos papirokat és ment befelé.

— Eljött kend?

A háta mögül mondotta ezt az asszony, de egy szöglet-tekinetet odavetett Jánosra.

— Elő is. El is adtam.

Őszet leült. Az asszony sem szólt. A poharat tisztította, János pedig szükölve pislogott és nyugtalankodott, mint mint a ki rosszban járatos. Fölemelkedett lassan a lóczáról és lekuporodott az ágy fejénél. Bedugta a kezét az ágy alá és kotorározott nekivörösödött.

— No hol vagy már, hé?

A kotlós károgt az ágy alatt indulatosan. János nagy rezes kezétől megijedt.

Aztán lehasalt és úgy huzta ki a szakajtót.

Gyere, no.

János csöndes monológjait szó nélkül hallgatta az asszony, miközben a gazda, a férfit a szakajtót az asztalra tette. A zsákrongyot fölemelte róla és bedugta az arcját.

— Olyan fain, mint a pomádé.

A dohány-zacsckóját elő kerítvén, megfömtö a szakajtóban rejtegetett fain szűzdohánnyal. A kotlós odalent még kurrogott egyet kettőt, hogy a fészket háborgatta a gazda.

Azután az asszony kurrogott.

— Hova készül kend?

— El.

— Hová?

— Ha ígér valamit a magyar, meg is cselekszi.

szak elején nem várt meglepetések fogják befolyásolni nemcsak a parlamenti tanácskozást, hanem magát az országos pártalálást is, mely ezuttal föltétlenül komolyabb erkölcsi alapokra fog helyezkedni és kizárja magából az utczai jelenetek hatásaiból élő strébereket.

Ilyen körülmények között valóságos politikai balgaság obstrukciót bejelenteni akár Búd-Szent-Mihályon, akár másutt és csak arra mutat, hogy „a haza dicső fia” — ahogyan legujabban magát Ugron imádatja — homályos sejtélemmel sem bír arról, hogy mire való az obstrukció és mikor van annak létjogosultsága.

Vannak Magyarországon olyan falvak, melyekben a képviselő testületnek keresztelt kupaktanács néha jó vagy rossz kedvében nem szavazza meg a falu költségvetését. Nem gondol a következményekkel, csak nem szavazza meg. Azt sem tudná indokolni, hogy miért, de csak nem szavazza meg. A féle kupakpolitika az Ugron Gáboré is, aki már most, mikor még sejtelve sincs arról, hogy mi lesz a kormány előterjesztése, készül az obstrukcióra.

Politikai hírek.

A hercegprimás a kongruáról.

A vácz egyházmegyei lelkészkedő papság a múlt hónap végén a kongrua-ügy rendezésére vonatkozó memorandumot nyújtott be a hercegprimásnak. A memorandum szerzője dr. Kazaly Imre csakhamar felhívást kapott a primási udvarból, hogy néhány pap társával jelenjék meg ő eminenciája előtt, a ki élőszóval kívánja megadni a memorandumra a választ. A felhívásra dr. Kazaly Imre, Andorfer Alajos ez. kanonok, vecsési plébános, Matéjka Vilmos ecsei esperesplébános, és Mócz a Imre tápiószecsői plébános e hó 13-án megjelentek a hercegprimás előtt, a ki a memorandumban kifejezett aggályokra tüzetes és olyan nyilatkozatokat

tett, a melyek teljesen kielégítették és megnyugtatták a tisztelőket. Megértették, hogy ő eminenciája ritka eszélyességgel és bölcseséggel, bámulatos körültekintéssel járt el a kongrua ügyben, s hogy kellőleg gondoskodott az egyház érdekében igényelt garanciák megszerzéséről. Megértették azt is, hogy hivatalosan nincs még nincs elfogadva azon eszme hogy a kongrua érdekében az alsó klerus is megadóztassék; s ha esetleg ez bekövetkenék, az alsó papságnak okvetlenül megadatik a mód és alkalom arra, hogy véleményét nyilváníthassa és érvényesíthesse. Megértették végül azt, hogy már most, az összeírás alkalmával is szabadságában áll minden egyes beneficiátusnak a maga észrevételeit megtenni s a jövedelem bevallás iverhez csatolni. Ezek szerint tehát a lelkészkedő papság immár nyugodt lehet s minden aggálytól menten bevallhatja jövedelmeit, s várhatja a kongrua-ügynek az egyház elveinek teljesen megfelelő rendezését.

Gajári Ödön államtitkár.

A földmívelési miniszteriumban az a hír terjedt el, hogy Gajári Ödön orsz. képviselő és a Nemzet felelős szerkesztője földmívelésügyi államtitkár lesz. Gajári Ödön jelenlegi kerületében a jövő választások alkalmával Beksits Gusztáv fog föllépni, minthogy a miniszteriumban elfoglalt állásától visszalép és megint képviselő akar lenni. Hosszu időn keresztül a Gajári jelenlegi kerülete volt az övé. Egykori választói Beksits-nek értesülvén volt képviselőjük szándékáról, már föl is ajánlották neki a mandátumot.

Külföld.

Királyunk Romániában.

Bukares főváros primáriája királyunk fogadtatására 100,000 fic költséget szavazott meg. A város utczái feldisztatásának terve, mint tudósítónk értesít, teljesen kész ugyan, a minisztertanácsban azonban még nem tárgyalták. A vasuti igazgatóság az északi pályaház nagy várótermét elegáns szalonná fogja átalakítani

és a sinai pályaháznál is nagyban folynak az átalakítási munkálatok. Mint Jassybó t értesítenek bennünket, az ottani osztrák-magyar telepen azt az eszmét vetették fel, hogy királyunknak megérkezése napjára küldöttséggel menesztenek Bukaresbe és kérdést intéztek a konzulátushoz, hogy az uralkodó fogadja-e majd a küldöttséget. A kérdésre válasz nem érkezett eddigé, a minek az a magyarázata, hogy azt nem a konzulátus, hanem csakis a követség intézheti e'.

A szerb radikálisok.

A radikális központi bizottság ülést tartott, melyen azon tanácskoztak, hogy minő lépéseket tegyenek, hogy a királyt a radikális meeting küldötteit nem fogadta. A radikális lapok igen fenyegető és izgatott hangon irnak. A Dnevni List ezeket mondja: „A nép föl van ingerelve s ha hamar le nem csillapítják, úgy törni és zuzni fog. Jaj annak, ki a nép ellen meri majd fordítani kezét.” A miniszterium ostromállapotot akar elrendelni, hogy tovább kormányozhasson.

Bolgár-szerb kereskedelmi szerződés.

Davicsn Chaim, kereskedelemügyi miniszteri osztályfőnök, Alexievics János vámfelügyelő és Zonics Wladimir, pénzügyminiszteri titkár még e hó folyamán Szófiába utaznak, hogy a bolgár-szerb kereskedelmi szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat a szófiai kiküldöttekkel megkezdjék.

Gazdasági év.

Debreczen, aug. 15.

Napról-napra vátoznak a kilátások. A tegnapi még rózsaszínű volt, a ma sötétebb színben mutat mindent. Már az utolsó hivatalos kimutatás is figyelmeztetett, hogy vérmes reményeinket nyesegezzük meg. Erre jött az elemi csapások vastagja: itt az orkányszerű vihar, ott a tojás nagyságu jég. Ami a korábbi apróbb bajokat a lábán kiállotta, az a legujabb viharoknak keresztben, vagy össze-

Ezzel János végighordván tekintetét a családján, a kimenőt a következőképpen okolta meg:

— Áldomás lesz.

Förgeteg rágyujtván a pipára és lecsapván büszkén a kupakot, kiballagott a házból. Az asszony szomoruan nézett utána.

A „ruzsás óra” pedig szépen eljárt a tükör fölött. Az asszony megvette János ágycát, de biz az üresen maradt az éjszakára. Az istálló ajtó is nyitva volt az éjszaka.

Tán a Ráró lelke járt otthon. Az biz' meglehet. Osztén nyitva fejejtette kend az istállóajtót. Hej, rossz gazda kend János.

Az asszony haragosan csapkodta az ajtót és panaszkodott a Tengeri Katának, a ki mindig akkor jön át Förgetegnéhez, a mikor kergeti az ura. Minden nap ott van. Néha éjszakára is ott marad. Mert az ura olykor éjszaka is szokta verni.

— Jézuska nem segít a természetjén, mondogatta a Förgetegné Katának, a ki pedig a maga emberit dicsérgette.

— De azt mondja a szentírás: Kiveszi a jó Jézus a rossz ember kezéből a korbácsot. Oszt lám még sem veszi.

— Nem ám.

A rózsás óra a tükör fölött csak járt, ballagott előre, harmadszor fordult már a mutatója: János még sem melegítette meg az ágycát.

Mondogatta is az asszony Katának, a kit megint elkergetett az ura:

— Ver az Isten bot nélkül is. De majd én meg — bottal.

Pedig tán mégse merné felemelni, ha János most mindjárt betoppanna.

A ruzsás óra kövérebbik mutatója vagy hatodszor fordult már a XII-es betűhöz, vagyis már a harmadik éjszakája üres volt és hideg a János vacokja . . .

Az azonban egyszer csak megzörgetik az alvó asszonyra az ablakot:

— No!

Nagyot köhintett odaki a hidegben Förgeteg. Mert ő volt.

Az asszony mérgesen a fej felé fordult De megint zörög az ablak.

— Ki az? — kiált ki haragosan az asszony.

— Én.

Azt mondja a rossz kedvében az asszony magában: Azé, sem ismerlek meg. Hadd egyen a méreg odakint a hidegben.

— Ki kend? mit akar kend?

János a csizmahegyéről a sarkára billent és lehuzván a fejről a süveget, az ábrázatát végig törölte véle és azt mondja vissza:

— Azért gyűjtem, kérdezi: itthon van-e Förgeteg János?

Az asszony a fejére huzta a csikos takarót, osztén kikerjantott:

— Itthon van a koresma-ajtó nyitogató . . .

— Itthon é. Akkor hát jó Hiszen ha itthon van, én elmehetek.

A nagy csizmák odakin megadultak a kövön, kettőt előre, egyet hátra, kip, kop . . .

A ruzsás óra csak járt becsülettel és az istenadta Kati asszony jött át Förgetegnéhez: az ura már megint megverte.

— Ugy ám, a Jézus még mindig nem vette ki a korbácsot kezeiből.

Förgeteg gazda pedig még mindig ünnepe. Csak a nagyfejű Ráróra nem gondol senki a hűtlen házbán. Pedig gondolhatna rá Förgetegné asszony, mert a Ráró pénzén nincsen áldás.

Hideg maradt ujjabb három nap és három éjszaka a János gazda ágya. Fölszállt rá a kakas, onnét jelentgette a hajnalt éles kukukulással.

Egyszer csak zörgetik megint az ablakot éjfélnek évadján:

— No.

De már erre kifelé fordult a menyecske és durosolván nézett az ablakra.

— Ki az?

— Én, ezt mondja odakin mélabus hangon Förgeteg János, a lábujhegyéről a csizma sarkára billenve.

— Ki kend, mit akar kend?

— Azért jöttem, szónokol be az ablakon János ur, — itthon van-e Förgeteg János?

Az asszony felült az ágy szélire és könnyezve készülődött, hogy kimenjen az ajtót nyitni és kikiáltja:

— Nincs itthon te asszonyszomorító . . .

János a sarkáról a csizma hegyére billent és vissza kiáltotta:

— Nincs? Ejnye no, ha nincs, akkor elmék, oszt előkeresöm . . .

Az asszonyszomorító nagy csizmája megindult odakin a kövön, egyet előre, kettőt hátra, kip, kop . . .

A mécses ellobbant épen, a kakas fölszállt az ablakra és ott kurrogott, kiáltozott, kiki-riki grrr . . .

Békefi Antal.

hordva esett áldozatul. A gazda kezdettől végig: az ekétől a hombárig a természet kiszámíthatatlan szeszélyének van kitéve. Sőt még hombarait is hamuvá teheti a tűz.

Pedig most remélhettünk volna valamivel kedvezőbb értékesítési viszonyokat. A hozzávetőleges becslések szerint, a világ gabona-termése 50-60 millió hektoliterrel kevesebb a múlt évinél. S míg az idegen versenyállamokban nagyok az eltérések, nálunk mennyiségileg csak két millió hektoliter a különbség, ezt pedig a minőség kétszeresen rekompenzálta volna. Oroszország öt, Kelet-India husz, Argentína hat, Ausztrália három, Bulgária és Románia két-két millió hektoliterrel maradtak a múlt év mögött. Igaz, hogy viszont Amerika nyolcz millióval áll előnyben, de ezt ellensúlyozza a fogyasztó államok helyzete, mert a míg Ausztria körülbelül a múlt évi termésnél tart, Németország két Spanyol, Olasz és Portugália öt, Anglia hét és fél, Franciaország huszonhárom millióval maradt el a múlt évtől. S ha mindezekhez vesszük a meglévő készleteket, akkor is azt ígérné az összeadás, hogy a magyar termény már általánosan elősmert jó minőségénél fogva is, keresett cikk lett volna a nemzetközi gabona piacon.

De hát az elemek másképp akarták, s mikor már majdnem mindent föld alá hoztunk, az utolsó perczben leptek meg, mintha csak figyelmeztetni akartak volna, hogy a gyarló ember sohase bizakodjék el. Az utolsó napok eszései, orkánjai és jégverései sokat rontottak a gazdasági év viszonyain, mert a részben még lábon álló, részben kékében fekvő gabonafélékben helyenként óriási károkat okozott, nem is említve, hogy a betakarítási és eséplési munkálatokat hátráltatták.

És e károk nagy része olyan, hogy nem reparahtó. Mert a biztosítás intézménye nálunk még mindig nem vitta ki a megérdemelt népszerűséget s a konzervatív és új vívmányok iránt kevésbé fogékony magyar természet miatt ép azon körökben nem tudott még kellően elterjedni, ahol a szűkös anyagi viszonyok közt élő közép és paraszti birtokos kritikus pillanatokban különben is leginkább segélyre, támaszra szorul. Hiszen láttuk a z oboki veszedelemből, hogy az egész községtől alig egy-két gazda volt biztosítva. Ilyenkor aztán, ha a sors így meglátogatja, a szegény ember csak jajveszékél, de az előre látó gondoskodást ritkán számítja érényei közé. A mit pedig ily országosabb jellegű veszedelemnél a társadalom segélyül kiad és az állam a közadókából leir vagy elodáz, annak fele is elég volna arra, hogy a kötelező biztosítás kiadásait fődözze. Ipari téren betudjuk hozni a balaszt és betegség ellen való kötelező biztosítást. Miért késik az állam ez elv megvalósításával gazdasági téren? Mert ott az egyén, itt meg a vagyon a biztosítás tárgya, de az ésszerűség, az elv ugyanaz, a következetesség tehát az első lépés után diktálja a másodikat.

És e kötelezettség kiterjesztendő az állatokra is. Mert a gazdasági év az állattenyésztés terén még mostohább viszonyokat teremtett, mint a termelés terén. Eddig ha a gabona lehangolt, megvigasztalt az istálló. — Mikor az egyik forrás vékonyan eresztett a másiktól bőven merithettünk. Most minden forrásunk csak szivárog, az állatbetegségek évről-évre szaporodnak, akár a szőlő veszedelmei. A sertésveszt nem ösmertük: most meg ez pusztítja állományunkat oly mértékben, hogy a létszám felére csökkent. Ma is negyedfélezár község áll emiatt zár alatt, a

forgalmi korlátozás pedig behálózta csaknem az egész országot. Északon a szarva narhák tüdővése, egyebütt a sártés vése, a száj és körömfájás, orbáncz stb. hol az állomány megtizedelésével, hol a forgalmi korlátozások árcsökkenésével, állandó és tetemes károsodásnak teszi ki gazdáinkat.

Ily viszonyok között pessimismus nélkül mondhatjuk, hogy a gazdasági év, ha nem is épen a sovány, de mindenestre a nehezebb évek közé tartozik, s hátralevő része, amely rendszeren több kiadást igényel a megélhetési viszonyok miatt minden körben sok fejtörést okoz. Annyival inkább, mert nemzeti ünnepeink sok költségbe kerül, s a Budapestre főlhordott pénz nem oly vér, amely az ország szívében keresztül, ennek minden vidékén jótékony és tápláló körforgást teszen, hanem olyan amely a testtől mesterségesen elvonatik, s amelynek nyomát gyöngülés, csenevész, senyvedés jelzi. A vidéki üzletek és piacok viszonyaiban máris érezhető a bekövetkező nagyobb bajok előszele.

És a mikor az általános nehézségek leküzdésére vállvetett egyetértésre volna szükség, az ellenzéki pártoskodás csak tovább fujja a régi nótát s a régi gabonaárak miatt a kormányt okolja. Magában talán örül is, hogy ily hatásos kortesfegyvert nyert a kormány és a kiegyezés ellen. Mert a nóta úgy szól, hogy a buzánk azért olesó, mert a közös vámso-rempókon megvámoljuk az idegen gabonát. Tehát amekkora a hazai terménynél az árcsökkenés.

Hátha önálló vámterületünk volna? Akkor vámmentesen bocsátanánk be az idegen terményt? Vagy a mi külön vámunknak nem ugyanaz volna hatása a belföldi árakra, ami a közös vámnak? Az árvizonyokat a nemzetközi piacok szabályozzák nem a közös vám. Ennek semmi hatása, amióta a könnyű és olesó közlekedés elenyésztette a szállítási nehézségeket. De ha az ellenzéki ezt elősmernék, akkor kénytelenek volnának szegregakasztani a kortesfegyvereket.

Más intézkedésekre van nekünk szükségünk, amelyek részben államiak, részben társadalmiak. Rendeznünk kell hitelviszonyainkat az egész vonalon, mezőgazdasági és ipari téren egyaránt, s a szorgalom és takarékoság fokozása mellett szakítanunk kell az ósdi, egyoldalú gazdálkodással, de annál több gondot kell fordítanunk a szakoktatásra, a belterjesebb gazdálkodásra.

A kormány ez irányban fáradságos és dolgozik, s rossz szolgálatot tesznek az ügynek azok, akik a társadalmat jól fölfogott kötelesegeitől elterelik oly hitegetések és frázisok által, amelyekkel legfőlebb a kortespolitika tömhet ki hangzatos agrár-programokat, de maga az ország sohasem érhet célét.

Egyről-másról.

Busi utcai salon-élet.

Balajhiné márkiné, ki szabad óráiban kicsiny, de vegyes kezeskedéssel üzi el az unalom perceit, a legutóbbi lahnu tennis mulatság után három hétig nyomván az ágyat és viszont az ágyt, csak a tegnapi napon tartott újában jour-fixet Busi utcai salonjában.

Tekintettel a mostani meleg időszakra ez alkalommal felocsoltatta a salont s az ablakokra elhasznált perkál-alsó szoknyákat rakott melyeknek bámulatos színvegyülete teljes harmóniában olvadt össze a salon berendezéssel.

A meghívón jelezve volt a vadkörte matiné is, de tekintettel, hogy a vadkörte érés ideje jóval túlhaladta a jourfix határnapját, a

vadkörte matiné a városháza kétemeletre építésének sorsára jutott és lekerült a napirendről.

A jourfixen ezuttal a katonai méltóság is képviselve volt, a mennyiben az itt időző 101 gyalogezred 3 ik századától jelen volt a mulatságon. Am b ó János dobos és Ternó Teréz előbbinek unoka és tejtestvére. — Előbbi egyenruhában, utóbbi markotányosnőnek öltözve jelent meg a fényes estén. — Utóbbi előbb, előbbi pedig utóbb jelent meg a színhelyen, de előbbi úgy mint utóbbi zajos ovációknak volt tárgya a megjelenés alkalmával.

B ó h m ur őgróf, kéményseprő mester sem akarván hátra maradni az uralgó viszonyoktól és körülményektől, hadastyáni egyenruhában jelent meg. Miután azonban a zsirogót a főkapitányság a Dobozi temető alá a temető sarkához tette azt s miután B ó h m ur a hatvan utca végén lakik e s a r k i expedicióra nem válalkozhatott közsvényes lábára tekintettel s az egyenruhát kiegészítő lovageszimat s lovaglónadrágot nem szerezhetette be.

De a fényes helyzetből egy ügyes gondolatla! eviczkelt ki. Uszó nadrágot húzott s torna cipőket, a miniszter csak azt írja elő, hogy kardot nem szabad a hadastyánoknak viselni, tornaczipőről és uszónadrágról nem tesz említést.

A jourfixen jelen voltak K o r o g h y Benő dalnoktő aki három elégiával, két rap-sodiával zsebében és a madárképű asszony iránt érzett szerelmével szívében, jelent meg.

Jelen volt a jourfixen továbbá Mázos Márton fényfestő és szobamázoló, ki ez alkalommal akarta bemutatni legújabb festményét: a k é t e m e l e t e s v á r o s h á z á t. Miután azonban a festmény tárgya olyan valami, a mi nincs, csupán egy darab festett telen vászont mutatott be. A kép alá ez volt írva „D e b r e c z e n i v á r o s h á z a.”

A jelenlevők alig tudtak betelni a képnézésével s a kétemeletes városháza képeinek éléthűségéért zajos ovációkban részesítették a művészt.

A jelenlevők közül még a következőket sikerült tudósítónknak feljegyezni: A s s z o n y o k : stb., stb. L e á n y o k : stb., stb.

A jourfix igen fényesen sikerült. Csupán négyszer verekedett össze a társaság. Az utóbbi vitát az provokálta, hogy B ó h m urnak nem akart szalutálni Am b ó ur, a mire B ó h m ur a következőket koczkaztatta meg:

— Kedves Am b ó ur, önt menyasszonyával Ternó kisasszonnyal együtt szeretném ha k'huznák a kis lutrin.

Erre egy kis nézeteltérés támadt a társaságban s Nyujtó erőművész kiökte Am b ó urat az ajtón. Ternó kisasszony erre sirva fakadt.

Ekkor a védtelen Ternó kisasszonyt B ó h m ur őgróf vette párfogása alá s a jourfixen jelenlevők két pártra szakadtak.

A jourfix végeztével tízennégyen kisebb, három pedig súlyos testi sértést szenvedtek. A jourfixnek a késő hajnali órák és a rendőrség vetett véget.

—tjt.

Vidék.

== Pável-Pituk ügy utójátéka. A nagyváradai tevényesek — mint lapunknak írják — ma folytatta a tárgyalást a Pável püspök elleni büntetés ügyében. A kihallgatott tanuk legelőbbje már alig emlékezett a tettesekre és az eset részleteire, csak Völgyi Ferencz, Völgyi Ferenczné és Sarkady József tettek részletes tanuvallomást, még pedig terhelőleg a Bertsey György ipartestületi elnök ellenében. Bertsey kijelentette azután, hogy Sarkady Józsefet ő elmozdította volt hivatalából s úgy véli, hogy Sarkady emiatt vall ellene. Ujlaki Antal hirlapíró azt vallja, hogy a hirlapírók kötelesség szerűen voltak jelen a büntetések színhelyén, de maguk nem büntettek. Azután az elnök Rimler Károly rendőrkapitányt hallgatta ki, aki erélyes hangon visszautasítja az oláh nemzetségi panaszosoknak azt az állítását, mintha ő szantszándékkal nem akadályozta volna meg a büntetést nemcsak hogy ezt nem

tett, de mint aktákkal igazolja katonasegítést is kért a tüntetés elfojtására. A vád és védőbeszédet holnap tartják meg, az ítélet pedig szombaton hirdetik ki. A mai tárgyalás folyamán a hallgatóság többször zajos tetszést nyilvánított a vádlottak védekező szavainál, úgy hogy az elnök kénytelen volt több ízben rendreutasítani a hallgatóságot.

— **A szeszélyes villám.** Nagykárolyi tudósítónk írja, hogy Lang János ottani lakos lakatos-segédet akkor ütötte meg a villám, midőn egész gyanútlanul álldogált a műhely előtt. A villám végig siklott a mellén és egész öltözetét kirongyolta. A legérdekesebb a dologban az, hogy a villámsújtott fiatal ember pár nap alatt teljesen magához tért s jól van a veszélyen.

— **A Szamos áldozatai.** A Szamos minden esztendőben kiveszi bőven a maga áldozatait. Ez évben mintegy 15 egyén lelte halálát a szeszélyes Szamos iszapjában. Legutóbb egy Szabó József nevű 20 éves cseléd fullt bele fürdés közben a Szamosba. Ugy látszik — írja tudósítónk — az emberáldozat mindaddig tart, míg Szatmár szab. kir. város végre elhárítja egy népfürdő létesítését.

Ember-halál a kutban.

— Saját tudósítónk től. —

Nagy szerencsétlenség történt ma városunkban egy kut építésénél és tisztításánál. A szerencsétlenség, mely egyedül vétkes gondatlanságból származott, csak arról tett bizonyosságot, hogy Debreczen nem nélkülözhet tovább egy jól szervezett mentő egyesületet.

A szerencsétlenségnek eddig egy áldozata is van a kutmester, aki vétkes gondatlanságát halálal lakolt. A másik áldozat ott fekszik a kórházban teljesen eszméletlenül, úgy hogy az orvosok kevés reményt fűznek életben maradásához.

Az esetről a következőkben számol be a helyszínen is járt tudósítónk:

Ma reggel fél 8 órakor végzetes szerencsétlenség történt, a város csapó utczai részén fekvő Csillag utcza.

A 478. sz. alatt lakó özv. Nánási Péterné házában egy kerekas kutat kellett volna tisztítani Draveczki Imre cigány kutmestereknek.

Draveczki, aki iszákos ember hírében áll, egy fiatal 16 éves cigánygyerek segédkezése mellett akarta végezni a tisztítási munkát. Mind a ketten hozzá is fogtak 7 óra után a keskeny üregű, régi kut tisztításához és pedig a szokásos óvintézkedések megtétele, gyertyapróba nélkül. A kut, melyet régen nem használtak, nagyon elszaposodott s erős mocsárszag fejlődött ki lent az üregben.

Elsőben a fiatal 16 éves cigánygyermek szállt le a kut mélyére, azonban a mocsárszagtól elszedve bróttal le a felszámra. A nagy loccsanásra Draveczki leszállt a fiúhoz s miután az nem felelt, rosszat sejtve maga is lement, de hasorló sorsra jutott. Elszedte a gáz s egy sikoltással eszméletlenül bukott a kut mélyére.

Az udvaron levő háziak kétségbeesve futottak a sikoltásra a kuthoz.

Megrendítő, idegzsugató látvány tárt eléjük. A félhomályban lent a kut fenekén a két öntudatát vesztett ember vaskodott egymással, mindkettőben csupán a létét való küzdelem, az élethez való ragaszkodás nyilatkozván meg.

Öntudatlanul kapaszkodtak egymásba, birkóztak egymással.

A háziak közül valakinek az az életrel való gondolata jött, hogy befutott a tüzoltó laktanyába, az őrségre. Ott elmondván a dolgot, két tüzoltó, kik a tervezett mentő egyesület orvosától Dr. Derékassy Istvántól már részesültek némi oktatásban, a színhelyre siettek.

Rögtön tisztában voltak a kétségbeeső helyzettel. Tudták, hogy a kutban kifejlett mocsárszagtól csak életük kockázatásával juthatnak le a kut mélyére.

Hanem az egyik tüzoltó Varju Sándor mászó nem sokáig gondolkodott s a bátor ember valóságos halálmegvetéssel eresztette le magát társa által a derekára kötött kötélén szájában ecetes szivacsosal.

Az odafenn levők szívszorulva várták a tüzoltót, attól tartva, hogy a bátor tüzoltó is ott leli halálát a másik kettővel a sötét üregben.

Lassan, óvatosan, lélekjelenlétét el nem veszítve ereszkedett le a kötélén Varju Sándor s kevés idő múlva megadta a kötélén a jelt a visszahúzásra.

Önkéntelenül is hatalmas éljenzésben törték ki a kút körül állók, mikor Varju Sándor alakja megjelent a felszínen, karj között Draveczki Imrével. A tüzoltók rögtön orvosért küldtek valahit, bár maguk is észre vették, hogy Draveczkinél mit sem használ az orvosi segély, mert meghalt.

Az életveszélyes utat másodszor tette meg ezután Varju Sándor, akinek holt halavány arcán látszott milyen küzdelemben kerülhet oda lenni a helyi birtokában csak egy másod percig is tartózkodni.

Ugyanolyan lelki-jelenléttel, sok öntudattal s körültekintéssel becsajtkozott le a derék szívű, bátor tüzoltó megegyezve a mélységbe, de ez alkalommal olyan huzamos ideig maradt lenni, hogy a körülállók már arra kérték a kötelelet tartó másik derék tüzoltók, hogy húzza fel:

— Már ő is bent veszett, oda ven! halatszott a körülállók ajkáról.

Már épen felakarta húzni a tüzoltó elájultnak vélt társát, mikor megrezzent a kötél, Varju jelt adott a felhúzásra.

Gyorsan működött most már a kötelelet tartó tüzoltó s alig pár másodperc alatt újra a napvilágra került Varju karjai közt a fiatal, alig 16 éves cigánygyerekekkel, ki daczára annak, hogy elébb szállt le a kut mélyére, mint Draveczki s ott huzamosabb ideig tartózkodott s kit állg lelt meg Varjú a kut padmalya alatt, még lélegzett.

Szinte látható volt mindenki arcán az a lelki megayugvás, mikor a derék Varju letette a fiút a földre s hozzá kezdett társával annak felélesztéséhez.

E közben megérkezett az orvos is, a rendőrség is. Dr. Kenéz Gyula ker. orvos megvizsgálván a szerencsétlen két embert Draveczkinél csak a beállott halált konstatahatta. Az eszméletlenül fekvő fiatal cigánygyerekek megadván az első segélybeszólókat a kórházba, hol szonnan ápolás alá vették.

Draveczki is a kórházba került, a kórházhoz legszomorubb helyére a hullahérga, hol felfogják boncolni.

A fiatal 16 éves cigánygyerek, akinek senki sem tudja a nevét, a hit senki sem ösmer, még mindig eszméletlenül fekszik.

Kadász polgári biztos, ki elsőnek jelent meg a színhelyen a rendőrség részéről az esetről felvett jegyzőkönyvet beszolgáltatta az illetékes I-ő keület kapiténysághoz, hol ez ügyben a vizsgálatot ma délelőtt tartotta meg K. Tóth Mihály kapitány, ki miután vétkes gondatlanság okozta az esetet, a kihallgatások, a vizsgálat befejezte után átteszi az ügyet a kir. ügyészséghez.

A helyszínen délután tartja meg a rendőr-

mérnöki vizsgálatot a rendőrség a mérnöki hivatal és a városi kutmester közbejöttével.

Varju Sándort a derék mászó tüzoltót, ki bátorságával s lélekjelenlétével saját életét kockáztatva egy ember életét mentette meg s megvolt benne a jó szándék a a másikat megmenteni, nem dicsérik külön meg. Az ő tette nem szorul dicséretre, dicséri az önön magát. Hanem ajánljuk a derék embert úgy a hatóság, mint a tüzoltóság figyelmébe kitüntetés végett.

NAPI HIREK.

Debreczen, aug. 15.

Időjárás.

A központi meteorologiai intézetnek Debreczenbe küldött távirati jelentése szerint a következő időjárás várható:

— Augusztus 15. —

— Változó felhőzet. — Enyhe. — Északon csapadék. —

— **Vasárnapi istentiszteletek.** Holnap, vasárnap a debreczeni templomokban a következő sorrendben fognak az istentiszteletek megtartatni. A nagytemplomban Dicsőffy József lelkész, a kistemplomban Kovács Ferenc h. tanár, segédlelkész, a Kossuth-utcai templomban Mitrovics Gyula lelkész és az ispotály templomban Sz. Nagy Sándor hittanhallgató. — A róm. kath. templomban reggel 7 órakor Pálffy Béla segédlelkész, reggel 9 órakor dr. Wolafka Nándor püspök mond misét, a szentbeszédet dr. Wolafka Nándor püspök tartja, 12 órakor pedig Molnár Kálmán miséz. Délután 3 órakor Kovács Márk segédlelkész tartja a litániát, míg a rózsafüzér ájtatosságot dr. Wolafka Nándor püspök végzi. — A z. ág. ev. templomban délelőtt 10 órakor Materny Lajos lelkész tart istentiszteletet.

— **A király születés napja.** A király keddi születésnapjának évfordulója alkalmából tartandó istentiszteletekre Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester a következő átirattal hívta meg a polgári és katonai hatóságokat és a lapok szerkesztősegeit: „Ő császári és apostoli kir. Felsége legmagasb születésének folyó 1896. évi augusztus 18-ra eső évfordulati napján a reform. nagytemplomban reggeli 8 órakor a róm. kath. templomban reggeli 9 órakor tartandó hálaadó istentiszteletre van szerencsém tisztelettel meghívni. Gyülekezés a városháza nagy tanácstermében reggeli 7 és fél órakor. Debreczen, 1896. augusztus 10. Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester.” Az évforduló napján reggel 7 órakor a szentannai utczai és a pásti közli izraelita templomokban is lesznek istentiszteletek. Az ünnep alkalmából dr. Wolafka Nándor róm. kath. püspök déli 1 órakor ebédet ad a Bika disztermében.

— **Gróf Dégenfeld József főgondnok.** A tiszántúli ev. ref. egyházkerületnek Váillyi János halálával megüresedett főgondnokhi székére emlegetettek közül Dégenfeld József gróf, Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja és Uray Imre orsz. képviselő jelöltsége vehető legkomolyobban. Amaz az alsó-szabolcs-hajduvidéki, emez pedig a beregi egyházmegye gondnoka, mindkettőn igen buzgó kálvinista urak. Horthy István főrendiházy tag, heves nagykunsági gondnok és Izák Dezső orsz. képviselő szatmári gondnok körül alig fog számottevő párt csoportosulni. Legfőlebb saját egyházmegyéjük gyülekezetei szavaznak rájuk. Tiszta Kálmánt

még eddig nem vették kombinációba s nem is valószínű, hogy a generális reflektáljon a tiszántuli főgondnokságra; holott most sokkal biztosabb volna megválasztása, mint 1883-ban amidőn Váilly volt az ellenfele. Már is előre látható, hogy az egyházak presbiteriumai (hatodfélszáznál több anyaegyház van a kerületben 900 ezer lélekszámmal) politikai párt-szemponthoz szerint fogják egyik vagy másik jelölt mellett állást foglalni. A szavazást az őszi egyházkerületi közgyűlésen fogják elrendelni, de nem lehetetlen, hogy az elnökség már előbb rendkívül közgyűlést hív össze, hogy a főgondnok-választás iránt minél előbb intézkedhessenek. Ebben az esetben a szavazás eredményét már az őszi kerületi közgyűlésen kihirdetnék. Debreczenben igen kellemesen fogadták Wlassics miniszter azon rendelkezését, hogy a kormány képviselőiben államtitkáráját küldte Váilly temetésére. Először történt ev. ref. egyházfő halálakor. Debreczenben ezt is a liberalizmus diadalmának tekintik. Ellentétben az aug. 12-én egyik könyvatos értesítő után közölt hírrel a legmegbízhatóbb forrás alapján közöljük miszerint a tiszántuli ev. ref. egyházkerületben a főgondnoki állásra gróf. Dégenfeld József az alsó szabolcs hajduvidéki nagy egyházmegye gondnoka gondnoka van kiszemelve s maga Horthy István nagybirtokos főrendiházi tag is a Dégenfeld József gróf megválasztását a legmelegebben óhajtja. Dégenfeld grófnál aligha is találának ma méltóbb egyént a Tiszántul a főgondnokságra. Nem csupán családjának előkelősége, vagyoni helyzete, hanem különösen az ő kiváló egyéni tulajdonságai ajánlják őt nagyon is méltóságra. Az ő egyháza iránt való meleg szeretet, buzgalomát és áldozatkészségét, amely igazán fényes példaként ragyog, még a legdühösebb ellenzékiek is kénytelenek elismerni. A debreczeni főiskola ügyei iránt való nagy érdeklődése is nyilvánvaló. S az ősi kollegiumnak ma kétszeresen szüksége van egy buzgó, elgigis főgondnokra.

— **A kongruabizottság munkálata.** A kongrua összeírásának felülvizsgálására kiküldött bizottság tagjait Hajdúvármegyeszámára az illetékes hatóságok már mind kinevezték. A összeírásokat teljesítő eszperesnek munkálataikkal legkésőbb e hónap 20-áig elkészülnék s betejesztik azokat Orsz. Sándor vármegyei első aljegyző előadójához, a ki a jövő hónap közepére tüzte ki tárgyalási határnapot, a melykor a felülvizsgáló bizottság tagjai megkezdik ülésüket. A tárgyalások befejeztével a vármegyei és közoktatásügyminiszterhez, az eszperesekhez és az érdekeltek lelkészekhez is megkezdik a tárgyalás eredményére vonatkozó jelentéseket. Valószínű, hogy az egész kongrua összeírás munkálataival a jövő hónap folyamán teljesen rendbe jönnek.

— **Bukovinai tüzoltók Debreczenben.** Érdekes vendégei voltak ma Debreczennek. Bukovinai Szadagurából jártak itt Scheffer Izidor szadagurai helyettes polgármester, tüzoltó főparancsnok, Bikócs Eduárd alparancsnok és Daróczics Joan mentőegylet orvos. A bukovinaiak megtekintették a tüzoltólaktanyát s onnan Scheffer Izidor helyettes polgármester Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány látogatására ment. A tüzoltók a ma déli vonattal a tüzoltók országos kongresszusára Budapestre utaztak.

— **A miniszter az iparosokhoz.** Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a debreczeni kereskedelmi és iparkamarához, melyben az iparosok figyelmét felhívja a szegedi állami fa- és fémipari szakiskolára. Ezen iskola teljesen képzett ifjakat nevel az

iparosoknak s kívánatos, hogy az iparosok ez iskolából kilépett ifjakat műhelyeikben alkalmazzzák.

— **Visszaküldött zászlószeg.** A debreczeni „Zion” betegsegélyző e hó 20-án Szent István király napján tartja zászlófelavatási ünnepélyét. Az ünnepély rendezőbizottsága egy aranyzászlószeget Öfelsége kabinet irodájának is elküldött. A kabinet irodától tegnap érkezett meg a válasz, melyben tudtára adják a rendezőségnek, hogy Öfelsége a zászlószeget nem fogadta el.

— **Furcsa intézkedés.** A földbirtokosoknak és bérlőknek joguk van a birtokukon csatangoló kóbor kutyák elpusztítására. Ezt a jogot most magyarázza egy miniszteri leirat, mely a vadászati törvényre való hivatkozással kijelenti, hogy a földbirtokosok és bérlők a kóbor kutyák pusztítására löfegyvert csak akkor használhatnak, ha azt a vadászati jog tulajdonosa nekik megengedi.

— **Az iparosok kongresszusa.** Az iparoskör tagjai felhívtnak, hogy a kik az országos ipartestületi kongresszus folyó évi szeptember 6, 7, 8-án tartandó ülésén saját költségükön részt venni óhajtának, szíveskedjenek ebbeli szándékukat Serly Ede elnök úrnál legkésőbb 8 nap alatt bejelenteni. Debreczen, 1896. aug. 14-én. Az iparoskör.

— **Megy a daru, megy a gólya.** Még a nyár virágai nyillanak a ligetekben, a réteken ott zsong még a méhraj, de a költöző madarak már utra-készülődnek. A merre a mult-heti zivatar elvonalt, a hol a jég elpusztította a gazda reményét, a letarolt mezők felett nem érzi már magát jól a madár s a daru, a gólya elindult dél felé, jobb hazát keresni. Mint nekünk több helyről írják, mindenfelé megkezdődött már a vándor madarak költözése. Felhőalaku tajokban indulnak már a madarak nagy őszi utjukra. Ez a körülmény balsejtellemmel tölti el a mezőgazdát, mert a szárnyasok korai utrakelése biztos jele a korai télnek. A hidegnek, mely érés előtt lepergeti a szőlőfürtjeit, ismét egy reménnyel téve szegényebb a természeti csapásoktól ugys etéggé sujtott magyar földmivelőt.

— **Az anyakönyvi hivatalból.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalban január elsejétől ma délig 1525 születési, 417 kihirdetési, 338 házasságkötési és 1277 halálozási jegyzőkönyvet vettek fel az anyakönyvvezetők.

— **Mulatság a Konyári Sóstón.** Ó nagysága Szunyogh Szabolcsné sz. Bessenyi Beöthy Mártha úrnő védnöksége alatt a környékbeli fiatalok által, a környékbeli fiatalok által 1896. augusztus 29-én „Konyári Sóstó” fürdőben a nagyváradi és biharmegyei régészeti muzeum javára zártkörű táncszüvegalmat rendez. A végalmi bizottság a következőleg alakult meg: Balasházy István, Baróthy Zoltán, Dr. Beöthy Pál, Beöthy Dávid, Ifj. Berényi Gábor, Bernát Lajos, Ifj. Berényi István, Bogdán Zsigmond, Brüll Alfréd, Bigler Gyula, Bakócs Béla, Czifra Károly, Devecsey László, Dobozy Kálmán, Draveczky Béla, Ercsey Pál, Ercsey Zsigmond, Ifj. Fenyves Lajos, Fisch Lajos, Fláner Ákos, Fláner Emi, Kardos Béla, Kaszanyiczky Andor, Kelemen József, Klobusiczky Géza, Kun Béla, Ledéig Rezső, Lestyán Ödön, Markovics Károly, Ifj. Miskolczy Imre, Dr. Möröz Ernő, Moricz Géza, Móricz Pál, Orley György, Reinle Gyula, Szelenczy Ferencz, Stuyogh László, Tardy György, Ungváry L. Váray Gábor, Vecsey Loránd, Vecsey Tamás, rendező bizottsági tagok. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-jegy személyenként 4 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyújtattatnak.

— **Csoportos felrándulás Budapestre.** Az „Iparoskör” által folyó hó 29-én rendezendő második csoportos felrándulás iránt kiváló érdeklődést tanusít a közönség. Már eddig is számosan jelentkeztek Szedlák József pénztárnoknál, ki a befizetett díj fejében a jegyfűzeteket ki fogja szolgáltatni a résztvevőknek. Tájékoztatásul ismételve feleljük, hogy a kirándulásban résztvevők négy napig tartózkodásra szóló jegyfűzetükért 9 forint 80 krt, két

napra szóló jegyfűzetükért 7 frt 30 krt fizetnek. Ez összegekért a résztvevők 14 napra érvényes III-ad osztály vasúti menetjegyet, mindennap ebédet a „Debreczeni csárdában”, a tartózkodás idejére lakást és bemeneti jegyet kapnak a kiállítás területére. A felrándulásban nők is részt vehetnek. Minthogy a jelentkezésre kitűzött határidő e hó 20-án lejár, felhívtnak a felrándulásban résztvenni szándékozók, hogy a jelzett időig Szedlák József úr üzletében jeleutkezní szíveskedjenek. Debreczen, 1896. aug. 15. — A körelnökség e.

— **Működvelő előadás.** Nagy az érdeklődés azon működvelő előadás iránt, melyet a működvelő ifjak rendeznek a Debreczenben felállítandó protestáns „Egyetem” javára 1896. évi szeptember hó 6-án a „Margit” fürdő disztermében. Ez alkalommal színre hozzák Gerő Károly kitűnő fővárosi életképét a „Próbába házaszásg”-ot, — továbbá színre kerül még két irodalmi szárnypróbálgatás is, jelesül Borus Ferencz „Prólóg”-ja és Csokonai Vitéz Mihály „Jövő szász adó” című monológja. A próbák már serényen és kitűnően folynak; a fáradságtalan rendezőség el is követ mindent, hogy az előadáson megjelenő közönségnek egy kedves emlékü estét szerezhessen. Az előadást zártkörű táncszüvegalm követi. Jegyek már a jövő hét folyamán kaphatók lesznek a főtéri üzletekben. Ez előadásra, mely igen sikerültnek ígérkezik, előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Az állatok bélyegzése.** A földmivelési miniszter ma rendeletet intézett Hajdumegye és Debreczen város törvényhatóságához, amelyben elrendeli, hogy az állatoknak farán szokásos megbélyegzését, amely az állati bőrök értékét nagyban leszállítja, ezután az állatok szarván alkalmazzzák, a szarvnélküli állatoknál pedig az állat hátára süssék.

— **„A Budapesti Napló”** az újságírók lapja kelti fel ezidő szerint nemcsak az egész magyar közönség rokonszenves érdeklődését hanem a külföld figyelmét is. Az a körülmény, hogy az egész szerkesztőség elhagyja régi lapját s tömören együtt maradva, új lapot alapít, a melynek ő maga a kiadótulajdonosa s a melyben tehát a legnagyobb függetlenséggel folytathatja publicisztikai karczait: ez a körülmény még a világengereken túl is közfigyelmet gerjeszt. Az amerikai sajtó legtekintélyesebb organuma, a „Newyork Herald” augusztus harmadiki számában rendkívüli esemény gyanánt regisztrálja, hogy a Pesti Napló egész szerkesztősége testületileg kilépett s teljesen szabad kezét akarván biztosítani törekvéseinek, új lapot alapít, a melynek ő maga lesz a tulajdonosa. Ez az új lap, a Budapesti Napló szerkesztőségének közkeveltségű irói gárdájában a magyar sajtónak legfényesebb neveit egyesíti. A Budapesti Naplóban tehát oly újságot kap a magyar közönség, a mely a hírlapirodalom legmagasabb színvonalán áll és a mely nemes és tiszta szabadelvűségénél fogva számot tarthat annak a hőzvéleménynek a támogatására, amely annyi lelkes jóakarattal kísérte ugyanennek az irói gárdának eddigi működését. A Budapesti Napló első száma Szent István napján fog megjelenni. A régi szerkesztőség új lapja a legfényesebb kiállítással fog díszkedhetni s ebben a tekintetben is mintaképe lesz a magyar újságoknak. Politikai czíkjai s politikai értesülései előkelő irányú s a tökéletes megbízhatóság típusát fogják képviselni. Tárcaírói közül elég megemlíteni: Abrányi Emi, Lyka Károly, Papp Dániel, Pekár Gyula, Tömörkény István, Szántó Kálmán neveit, hogy jelezsük azt a magas színvonalat, amelyet a Budapesti Napló tárcairovata már eleve biztosított magának. A lap egyéb részei eleven, szellemes és izléses feldolgozásban fogják a nap történetét tárgyalni. A magyar sajtó erre a minta újságára, a teljesen független Budapesti Naplóra szeretettel és büszkeséggel hívjuk fel a hazai közönség figyelmét.

Törvénykezés.

§ **Szentkúti felebbez.** Szentkúti Árpád, aki most a rendőrség nagyobb nyugalomára lakat alatt van, valami orgazdaságba keveredett, amelynek a révén huzamosabb ideig lesz az igazságszolgáltatás vendége. Tegnap hirdette ki ugyanis előtte a debreczeni törvényszék az ítélőtábla azon határozatát, melylyel a debreczeni esavargó világ e kitűnőségét orgazdaság büntette miatt hat havi börtönre ítélte. Szentkúti Árpád sokkal nyugtalanabb természetű, semmint a hat hónapos csendes ülésbe bele-nyugodhatnék, ezért apellált az ítélet ellen.

Különfélék.

+ **Borzasztó halál.** Lengyel János kajdani beregmezei bíró, a napokban bement a munkácsi gyógyszerárba s a község dezinficiálására husz kilogram tömény karbolsavat vásárolt. Valószínűleg oda ütötte valahová az ucczán való haladtában a nagy üveget mert ezéttört a kezében s a karbolsav végigömlött rajta és ugyszólván egész testéről lemarta a bőrt. Esméletlenül rogyott össze. Ugy vitték a kórházba, a hol egy óra alatt kiszervenvedt. Javakorbéli daliás magyar volt, a ki aránylag sok intelligenciával bírt. Felesége és gyermekei siratják.

+ **Gyilkos szerelmes.** Brinzos János, betle falvi fiatal suhancz szerelemre lobbant Silberstein bérlő cselédeánya iránt. — A leány azonban rá sem hederített a szenvedélyes udvarlóra, amiért Brinzos boszut forralt ellene. Tegnap este, revolverrel a zsebében, lelopózott a pinczébe, amely Silberstein konyháján belül nyílik. Éjjeltájban előbujt a rejtekéből s az alvó leányt mellbe lötte. A durranásra fölébredt az egész haznép s elfogták a legényt aki megakart szökni. A gyilkost, mint levelezőnk írja már át is adták a törvényszéknek. A leány sebe életveszélyes.

+ **A bubánat halottja.** Tegnapelőtt este, egy uriasan öltözött öregember a péterváradipartról a Dunába ugrott. Filipovics Antal uszmester és Bletterer András ács, akik történetesen a vizparton jártak, utána vették magukat a hullámok közé és sikerült is az öreget megmenteniök. A rendőrség letartóztatta az ismeretlen, a ki előadta, hogy a temesvári illetőségű és a felesége halálán való bánatában határozta el magát az öngyilkosságra. A személyazonosság megállapítására végett az öreget egyelőre a fogházban tartották, ahol az éjszaka folyamán az ajtósa-rok vasára akasztotta fel magát. A fogházőr Lora reggel már halva találta.

+ **Az öngyilkosság humora.** Hantal Ferencz apáczai asztalosmester régebb idő óta vezette őrzve Rózsá Jánosné asztalosműhelyét. Tegnapelőtt Rózsáné összezördült a műhelyvezetőjével és fölmondott neki. Hantal ezt annyira a szívére vette, hogy előbb alaposan bepálinkázott, azután bement a Rózsáné kamrájába s felkötötte magát a mestergerendára. A szomszédok még jókor észrevették mi történik a kamrában s többen odagyültek, a mikor még Hantal a nyaká köre hurkolt kötélt nem fojtotta meg. Az egyik parasztember elő is vette a bicskáját, hogy levágja az öngyilkosjelöltet, de aztán a nézőközönség egyik tagja figyelmeztette, hogy nem szabad Hantalhoz nyulni mindaddig, míg a törvény emberei meg nem érkeznek. Nem is mert senki hozzányulni a kötélt s mire az előjáróság emberei a helyszínre érkeztek, Hantal a körülállók szemeláttára kiszervenvedt.

Mozaik.

× **Okori szerelmes levél.** A világ legrégibb szerelmeslevele a britt muzeumba van. A levél egy egyiptomi hercegnőhöz van intéve s 3500 év előtt kelt. A szerelmes szavak egy palaköbe vannak bevéve.

Utravaló.

Mi földön futónak a hajlék,
Mi éheznek a falat.
Az, tépelődő bus kedélynek:
Olykor egy szó, egy gondolat.

Olyan, mint mikor gyöngye résen
Vadonba hat egy napsugár,
S ösvényt mutat a tévelygőnek,
Melyen ismét haza talál.

Kiss József

× Szikrák.

Az aggkor egyik legnagyobb átka, hogy a hűség megszűnik erény lenni.

A játékos így szól: „Csak meg kell valakinek a főnyereményt útni!” De mindig más valaki úti meg.

Apró női kezek szorosabban markolnak, mint a nagy kezek.

Az ember ne zúgolódjék, mert a ki panaszkodik, hogy valami baja van, az beteg.

Ahoz, hogy a nyakadba repüljenek, nem kell az asszonynak angyallá válni és szárnyakat kötni.

Ha az idő csakugyan pénz lenne, idővel minden ember pénzhez jutna.

Aki sokáig böjtölt, az élvezhetetlenbe is beleharap.

Csak egy kis szerencse mosolyogjon rád, mindjárt rád fogjuk, hogy f e n e g y e r e k vagy.

Kivánatos, hogy minden kipréselt könyvért sajtópert akaszszanak a nyakunkba.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

— Weisz József tudapesti terménybizományi cég jelentése. —

Debreczen, aug. 14.

Készáru 2 $\frac{1}{2}$ krral magasabb.

Oszti buza	6.36-6.38
Tavaszi buza	6.74-6.76
Oszti rozs	5.41-5.42
Tavaszi rozs	5.71-5.73
Oszti zab	5.18-5.20
Tavaszi zab	—
Tengeri uj	3.57-3.58

Sertéspiacz. Budapest-Kőbánya 1896. aug. 15.

M a g y a r e l s ő r e n d ű O r e g n e h é z páronkint 400 klgron felüli sulyban (56 — krtól 57 krig. Oreg közép (páronkint 300 400 kgr. sulyban) —54— krtól 57— krig. Fialat nehéz (páron — 320 klgron felüli sulyban) —54 krtól 55— krig. Fialat közép (páronkint 251 320 klgr. sulyban) —54 krtól 55— krig. Fialat könnyű (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) — krtól — krig. II. M a g y a r s z e d e t t : Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) — krtól — krig. Közép (páronként 220—280 kgr. sulyból) — krt — krig. Könnyű páronkint 220 klgrig terjedő sulyban — krtól — krig. III. S z e r b i a i : Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) —56 krtól 57— krig. Közép (páronként 220—260 klgr. sulyban) —56— krtól 57— krig. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) —55— krtól 56 krig.

Sertés létszám: 1896. évi augusztus hó 12. napján volt készletben 5468 darab 1896. évi augusztus hó 13. napján felhajtott — dró 1896 augusztus hó 13. napján elszállította 34 drb. 1896. aug. hó 14. napjára maradt készletben 5234 drb. Hízottsertés forgalom változadán.

CSARNOK.

Hogyan hal meg az ember.

Irta: Zola Emil.

Francziából: Éber Ernő.

(Folytatás.)

Egy nap a férfi hazajöve, Karit fekvé találja. Az anya nem tudja, mi baja. Elküldte Curcellesbe a nényéhez, a ki házalónő, meg nézni, hogy nincs-e annak valami melegebb kabátja, mint az ő vászonkéje, melyben didereg. A nényének csak két ócska köpenye volt, kövér emberektől, s a kicsike félig megfagyva tért vissza, földült arcczal, mintha résség volna. Most vörösen fekszik a párnán, ostobaságokat beszél, azt gondolja, hogy golyókkal játszik és nótákat kezd lassu ütemben énekelni.

Az anya egy kendőrongyot akasztott az ablak elé, hogy eltakarja a tört üveget; csak két ablaküveg ép még és azokon hatolt be az ég szürkése. A nyomor kifosztotta a szekrényt; minden ruha a zálogházban van.

Egy este egy asztalt és egy széket adtak

el. Kari a földön feküdt; de mióta beteg, neki adták az ágyat, és még itt is rossz, mert a derékalj lószórét marokszámra vitték a zsidóáruhoz, félfontonként egyszerre, négy-öt sou-ért. Most az apa és anya oly szalmazsákon fekszenek, a milyen még a kutyanak sem kellene.

Mind a ketten nézik Karit, a mint az ágyban ugrál. Mi baja lehet a kicsikének, hogy ugy lármáz? Talán valami állat harapta meg, vagy valami rosszat adtak neki inni? — Egy szomszédjuk Bonnet asszony, bejön és miután megszagolta a kis fiút, azt mondja, hogy hideglelése van. Ő ismeri azt, az ő férje is ebben halt meg.

Az anya sírva szoritja Karit a karjai közé. Az apa, mint egy örült, elszalad orvos-ért. Hoz is egy komolyképű, magas urat, a ki füleit a gyermek hátára illeszti, mellét megkopogtatja, mindezt egy szó nélkül. Azután Bonnet asszonynak el kell mennie, írót, papirost hozni, hogy a rendelvényt megírhasssa. Mikor elakar menni, még mindig némán, az anya elfojtott hangon kérdi:

— Mi baja van uram?

— Mellhártyagyulladás, — felel röviden, magyarázat nélkül.

Azután kérdezi:

— Be vannak írva a jótékonyági iró-dába?

— Nem uram . . .

A nyáron egészen jól álltunk. A tél ölt meg minket.

— Annál rosszabb! annál rosszabb!

— Megigéri, hogy vissza fog mindjárt jönni.

Bonnet asszony husz soust kölcsönöz, hogy megrendelhesse az orvosságot. A Morisseau negyven sou-jáért két font marhahúst, köszönet és fagygyugyertyát vettek. Az első éj jól telik. Tüzelnek. A beteg a nagy melegtől elszunynad és nem cseveg többet. Kezezkéi frrók. Mikor szülei a láztól megtörve látják, megnyugodnak, azt hiszik, most jól van; és másnap nem tudják felfogni, elrémülnek, mikor az orvos lehajtja fejét az ágy előtt olyan ember tekintetével, mint a kinek nincs reménye.

Öt napig nem történt semmi változás. — Kari azzik, elszunynadva párnáján. A szobában a nyomoság nagyobb; mintha az ablakon és a tetőzetten levő lyukakon befújó széllel hatolna be. A második este az anya utolsó ingét adta el, a harmadik estén a beteg alól szedtek el egy néhány marok lószórt, hogy a gyógyszerészek fizetni lehessen. Azután már nem volt semmijük.

Morisseau még mindig a jeget tör; csak hogy a negyven sou nem elég. Ez a kegyetlen hideg megölheti Karit, óhajtja az olvadást és mégis fél tőle. Mikor reggel a munkába megy, örül, hogy az utcákat fehéren látja; azután a kicsikére gondol, a ki odafönn küzd a halállal és megint a tavaszi napfényt, az enyhe időt kívánja, hogy elsöpörje a havat. Ha csak a jótékonyági egyletbe be lennék iratkozva, az orvost és gyógyszereket ingyen kapnák. Az anya megjelent már a városkázán de azt felelték neki, hogy nagyon sok a kérő, várakoznia kell. Mégis kapott néhány kenyeret és egy jótékony asszonytól öt frankot. Ez elfogyott és azután megint megkezdődött a nyomor.

Az ötödik napon Morisseau utolsó negyven sou-ját hozza haza. Az olvadás beállt a munkából elbocsátották. Ez mindennek a vége; a kályha hideg, kenyer nincs, nem viszik már a rendelvényeket a gyógyszerárba. A nyirkos szobában apa és anya dideregnek, szemben velük a kicsike, a ki köhög. Bonnet asszony ram jött el többször megnézni, mert érzékeny és a látvány nagyon fáj neki.

A házi lakók elsietnek ajtajuk előtt. Nemelykor az anya könyekben tör ki, az ágyra veti magát, átöleli a gyermeket, mintha segíteni akarna neki, meg akarná gyógyítani.

Az apa bambán az ablak előtt áll órákig fölemelve az ócska kendőt és nézi, mint folyik az olvadás, mint csorog a víz a tetőkről és befeketíti az utcát. Talán bizony jót tesz ez Karinak.

(Vége köv.)

BUDAPESTI NAPLÓ.

Politikai, Társadalmi és Közgazdasági Napilap.

A Pesti Napló főszerkesztője, felelős szerkesztője és valamennyi dolgozó társa július 30-ikán megvált ettől az ujságtól és még augusztus hónap folyamán új politikai napilapot indít

BUDAPESTI NAPLÓ

ezimen.

A **Budapesti Napló** már első számával a magyar közönség régi barátja gyanánt fog az ország elé lépni, mert a szerkesztőség elveit, szellemét, irányát hangját magával hozta és olyan ujságot ad az olvasónak, amely a magyar szabadelvűség, a nemzeti politika, a magyar társadalom, a magyar gazdálkodás szolgálatában, az európai sajtó orgánumai körében a legelső sorban kíván helyet a maga számára stíljének előkelősége és zsurnalisztikai tökéletessége következtében.

A Budapesti Napló főszerkesztője: **Vészi József.**

A Budapesti Napló felelős szerkesztője: **Braun Sándor.**

A Budapesti Napló belső dolgozótársai:

Abrányi Emil

Clair Vilmos

Cerri Gyula

Erős Gyula

Fái Béla

Gergely István

Holló Márton

Horváth Elemér

Janovics Pál

Dr. Kovács Jenő

Lyka Károly

Márkus József

Merkl Adolf

Papp Dániel

Pekár Gyula

Dr. Soltész Adolf

Sváb Tivadar.

Vezérekirói a legkitünőbb politikusok, Tárcaírói kiváló novellisták, művészek és műbírálok. A **Budapesti Napló** politikai rovata találkozó helye lesz Magyarországnak legillusztrisabb publicisztáinak. Tárcaírói tükrökre lesz a magyar irodalomnak és nagy figyelemmel fogja kísélni a külföldi irodalmi termését is. Ujdonsági rovatának frissesség, elevenség, jól értesültség lesznek a jellemvonásai. Művészeti rovata a legmagasabb esztetikai törvények és a művészet igaz szükségleteinek megfelelőleg készül. Távirati rovata hűségével és kimerítő információival fog kitűnni. Közgazdasági része alapos értesüléseivel, bő informatív anyagával és megbízhatóságával a magyar közgazdaság érdekeinek hűséges barátjává szegődik.

A BUDAPESTI NAPLÓ kiadótulajdonosa: a BUDAPESTI NAPLÓ szerkesztősége.

Előfizetési feltételek:

Egész évre — — — 14 lrt.

Félévre — — — 7 „

Negyedévre — — — 3 lrt 50 kr.

Egy hónapra — 1 „ 20 „

A ki most legalább negyedévre előfizet, a Budapesti Naplót szeptember 30-ikáig (az évnegyed kezdetéig) **díjtalanul** kapja, most teljesített előfizetése tehát az október-decemberi évnegyedre vonatkozik.

Mutatványszámokat kívánatra nyolcz napig ingyen küld

a BUDAPESTI NAPLÓ kiadóhivatala:

Terézkörut 41-ik szám.